

ÀFRICA DESDE LA MIRADA DE LA DONA

Introducció:

Hi han persones que pensen que Àfrica no existeix, que és un conjunt de realitats tan plural (57 països) que creuen que el Continent és un món de pobresa, guerres, misèria i sense futur però aquest comentar-hi no s'ajusta a la realitat actual, Àfrica té un món cultural divers, és una terra rica en recursos, és emprenedora i a nivell global té una situació privilegiada geopolíticament. Això converteix Àfrica en el continent del futur, la regió més jove del planeta, amb una mitjana d'edat de 19 anys. Els avanços en educació, el creixement econòmic en algunes regions, el desenvolupament de l'energia renovable, les noves tecnologies i la irrupció dels moviments feministes, estan transformant la realitat africana, però no podem oblidar les cicatrius que diàriament milers d'infants i dones es veuen exposats a la crueltat de la guerra, el terrorisme, la pobresa, l'emigració o els efectes del canvi climàtic. El paper de la dona és important en aquest progrés i en el futur del continent i per aquesta raó des dels països rics s'ha de parlar d'Àfrica en positiu, de l'emprenedoria de les dones i sortir dels discursos paternalistes i de continent sense futur.

El paper de la dona africana és important en aquest canvi, però el camí que ha tingut que fer, ha sigut dificultós. Hi han uns aspectes que cal tenir en compte per entendre el paper tan important que la dona africana ha realitzat:

a) La dona africana és l'esser humà més vulnerable juntament amb els infants, el sistema patriarcal, profundament arrelat, ha considerat la dona com un objecte en la qual cosa podia decidir tots els aspectes de la seva vida, com per exemple actualment 13 milions de nenes estan en risc de ser forçades a casar-se.

b) Refugiades: Dones i nenes desplaçades: Les conseqüències degut a les guerres d'Àfrica, la sequera, la fam etc. moltes persones han hagut de desplaçar-se en el propi territori o immigrar a altres països en condicions difícils de ser acollits en dignitat. Segon Sophie Muller d'ACNUR de Espanya, moltes dones i nenes/ nens han rebut les conseqüències d'aquests conflictes, en desplaçaments d'un lloc a l'altre del propi país o d'altres països. Sophie menciona que ha conegut joves refugiades que, després d'haver patit innombrables vulneracions dels seus drets, lideraven amb talent i força les seves comunitats. Dones que en els seus desplaçaments són supervivents de la mutilació genital femenina o que han aconseguit escapar-se de les xarxes de tràfic amb finalitats d'explotació sexual. Mares que han transitat per rutes enormement perilloses, moltes vegades portant amb elles, els seus fills, buscant un lloc més segur per seguir vivint. Segons Sophie, també ha vist en aquestes dones una resiliència incommensurable i habilitats extraordinàries per construir un futur més just i segur per les seves famílies, per les seves comunitats i les societats que ara les acullen. Àfrica està despertant a un ritme molt ràpid, les noves tecnologies han fet arribar a tothom, aquesta inquietud de canvi sense oblidar la personalitat i la manera de ser del Continent Africà. Hi ha tota una revolta cultural, econòmica i social que fa d'Àfrica un continent potencialment fort, però cal treballar perquè això sigui un benefici humà i sobretot pels drets de la dona.

- Quins aspectes entre altres, s'han de tenir en compte per canviar les realitats de la dona africana? Cal lluitar per superar les situacions següents:

- A) La Feminització de la pobresa.
- B) La desigualtat de Gènere.
- C) L'apoderament de les dones africanes.
- D) Dret a desenvolupar la seva pròpia economia.

Segons Sadou Shakrah fundadora i directora de l'ONG Safame i Refao en Niger ens diu : Les dones africanes són les més pobres entre els pobres quedant exclosa tant dels recursos econòmics com dels seus propis drets com a persona (educació sanitari, treball remunerable etc.).La dona africana és la base de l'economia familiar,te cura de tots els elements de la família,infants, marit,persones grans,joves etc. necessita disposar d'una economia familiar per tal de cobrir les necessitats bàsiques de la família. En molts països africans els drets de les dones no són reconeguts i la seva dignitat com a persona no existeix, no poden accedir a un treball remunerat, no tenen accés a l'educació i no poden aprendre un ofici etc. per tenir accés a un salari digne. Afirmar que : La desigualtat de Gènere és una realitat de les dones africanes, elles han viscut i viuen amb un sistema patriarcat molt fort a on la figura masculina ha decidit sobre les seves vides i els seus drets com a dones. Actualment s'està treballant sobre l'apoderament de les dones africanes i el dret a desenvolupar la seva pròpia economia.

Que cal fe, perquè les dones africanes agafin consciència del seu paper i puguin arribar a ser subjectes autònoms ? Per això cal reivindicar varies coses:

- a) Que les dones tinguin dret a l'educació.
- b) Tenir consciència de la seva situació d'exclusió en diferents camps com: el laboral,l'educatiu, el sanitari, el polític etc,
- c) Tenir accés a uns ingressos i poder cobrir les necessitats bàsiques i avançar contra la desigualtat.

Tota aquesta nova dinàmica és important per aconseguir la igualtat de gènere i l'eradicació de la pobresa,per tan cal que les dones africanes tinguin accés als mateixos recursos econòmics que els homes i també al reconeixement dels seus drets com a ciutadanes, llavors les seves opinions seran escoltades i podran obtenir representació femenina en els òrgans e institucions governamentals i d'altre índole.

En la línia econòmica, els microcrèdits pot convertir-se en un pas important per aconseguir l'apoderament de les dones africanes. Els països més empobrits d'Àfrica, son aquells llocs a on els microcrèdits han tingut els protagonisme més espectacular, però també cal tenir en compte que, perquè els microcrèdits siguin efectius han d'anar acompanyats per una política d'inversions dels Estats en infraestructures bàsiques com l'aigua,la higiene,l'atenció primària ,l'alfabetització, respectar els drets de les dones i la política assequible de microempreses en la línia de préstecs amb l'objectiu de suavitzar la pobresa. Si es tenen aquestes infraestructures : Educació, Sanitat, respecte als Drets Humans i els drets dels infants l'èxit està assegurat. Amb

aquestes circumstàncies la dona africana ha posat de manifest que és capaç de tenir un paper important en el desenvolupament de l'economia del territori i de la comunitat mitjançant la posta en marxa dels microcrèdits.

Exemples de que hi ha coses que canvien:

- El drets de les dones a l'Àfrica ; el rol de les organitzacions de dones juristes al Senegal i altres països africans han elaborat un dret modern més igualitari que les normes heredades del període colonial.

- A la República Democràtica del Congo, milers d'activistes fan formació de gènere porta a porta en una temàtica en que és, un dels països del món amb més violència contra les dones.

- Actualment, la dona ha pres consciència. Al principi les dones no parlaven, no estudiaven, no hi havia dones en política. El barri de Lubudi-Luka (Congo) un del més perillosos de la capital, a on ni la policia ni el servei sanitari no s'atreveixen a entrar-hi, hi treballa l'activista Mama Marthine Makaya una infermera que gràcies a un petit consultori i a la formació que ha impartit a les veïnes del barri per fer de llevadores, ha canviat la vida de moltes dones.

- La lluita per la salut (el paludisme, el sida, la tuberculosi etc.), el paper de les dones és clau per millorar la salut de les famílies i les comunitats.

- Àfrica en femení : de Gàmbia a Moçambic, les dones parlen sobre la regió, elles estan vinculades amb el Fons (Organització que reflexiona sobre les necessitats bàsiques de la dona africana) parlen del present i el futur del continent, de política, feminisme i justícia social. Elles es pregunten: Des de quina posició ens relacionem amb Àfrica? Des d'on l'expliquem? Des d'on la veiem? L'època colonial ha alimentat en gran part del discurs que avui en dia segueix marcant les relacions d'Occident amb el continent. Per aquest motiu des del Fons hem volgut que dones africanes implicades en la lluita social prenguin aquest espai per explicar la seva visió de la regió i de les seves inquietuds. Dones com Sylvie Luaala, Fatoumata Binton, Deolinda Francisco, Neneh John, Fatou Nyang i Mariama Sarr viuen en països i contextos diferents, però els uneix **la resistència afrofeminista**. Elles, tot i ser castigades pel sistema patriarcal són la columna vertebral de la família i la comunitat, axó els dota d'una mirada global interseccional de la situació al seu país d'origen i a la regió Subsahariana. Són dones del Senegal, Gàmbia, República Democràtica del Congo i Moçambic.

- Un altre exemple d'economia a on la dona de Kenia hi participa és el Programa Tot Plus a Kenya, est`destinat a la formació de dones a través de cursos d'economia i la concessió de microcrèdits per la creació de petits negocis. Te lloc a Kagondo, Kenia i està finançat per La Fundació Iglesias Baciana, Gràcies aquesta ajuda un grup de dones han aconseguit tenir una economia pròpia.

- Les dones africanes han trobat a la xarxa un espai de denúncia de la discriminació imperant en les estructures policials, judicials i legislatives convencionals. Des del Senegal al Sudan del Sud, de Nigèria a Uganda se succeeixen les accions digitals que no només intenten informar i sensibilitzar sobre la violència sexual i altres temes sinó que també denuncien i assenyalen els agressors, d'aquesta manera omplen l'espai buit que deixen les estructures policials, judicials i legislatives convencionals.

Cada cop més es dona informació sobre el paper de la dona africana, com va construint el futur d'aquest gran continent, ocupant llocs claus políticament i realitzant projectes educatius, sanitaris, econòmics, fent realitat que Àfrica serà un lloc a on es podrà viure dignament.

- Dones Africanes parlen del futur d'Àfrica (Revista Mundo Negro)

La Fundació Dones per Àfrica, a finals de maig 2022 va convocar a Madrid a un nombre important de dones africanes expertes en gestió, economia, política, agricultura, educació i Drets Humans. Van reflexionar sobre que podria passar si elles tinguessin el poder de dirigir tots els països d'Àfrica. A continuació expressen algunes reflexions i projectes a on la seva participació ha fet possible importants millores per tothom especialment per les dones.

- 1) Sense igualtat de gènere no hi hauria desenvolupament. Segons el Banc Africà de Desenvolupament, les dones africanes són les més actives econòmicament del món, perquè realitzen la major part del treball agrícola, posseeixen 1/3 de les empreses i en alguns països africans són el 70% de la força laboral i s'ha de tenir en compte, que elles estan al centre de l'economia domèstica i del benestar de les famílies, tenint també un paper important en el lideratge de les seves comunitats i països.

- 2) Cerquen noves realitats de vida i ho realitzant amb determinació i interès, el fet de ser dones han lluitat des del moment que neixen contra les barreres socials, tradicionals ideològiques etc. que han comportat a no tenir accés a l'educació, al món laboral, a diferents salaris, a la igualtat judicial, a càrrecs de responsabilitat... Però la lluita es va guanyant, Ellen Johnson –Sirleaf presidenta de Liberia entre 2006-2018 és va convertir en la primera dona que exercia aquest càrrec a Àfrica. Actualment vuit dones africanes són presidentes en diferents països. (Sudàfrica, Gabon, Mauricio, Malawi, República Centrafricana, Etiòpia i Tanzània).

- 3) Importància al salt generacional que aquests últims anys Àfrica ha fet en l'accés als coneixements i a la presa de decisions, (els governs han destinat més diners a l'educació i ha sigut més assequible per les nenes i les dones,) la seva veu és escoltada, un exemple és Ruanda, en el seu parlament el 60% són dones. En Namíbia, la Constitució garanteix la igualtat davant de la llei i el dret a la no discriminació per sexe.

- 4) Les dones africanes comencen arribar a llocs de responsabilitat a nivell internacional com l'economista nigeriana Ngozi Okonjo-Iweala que desde març 2021 s'ha convertit en la primera directora general de l'Organització Mundial del Comerç.

- 5) Treball, Sanitat, Educació: Formació Laboral Tanzània és un dels països africans amb més treballadors. En Malawi, les dones agricultores cada cop més tenen accés a formació, mentre que Betsuane han desenvolupat un programa específic pel cultiu herbari i projectes d'aus de corral i el cultiu hortícol. En el tema Sanitari a Argèlia s'està registrant el major índex de parts ateses per persones qualificades. En Mauricio, l'Educació Primària i Secundària des de 1977 és gratuïta i la Superior 1988 també va passar a ser gratuïta.

El Continent Africà té molt futur, sempre que es respectin els Drets Humans a on la mirada femenina i té un paper important.